

София, 24 ноември, 2022 г.

изх. № 3369/24.11.2022

**ДО: МАРИЯ МИНОВА,
ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ, ДИРЕКЦИЯ "ЕНЕРГИЙНИ СТРАТЕГИИ И УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО
РАЗВИТИЕ"
МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА**

КОПИЕ ДО:

**Г-Н РОСЕН ХРИСТОВ,
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА**

**Д-Р ИНЖ. РОСИЦА КАРАМФИЛОВА,
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ**

**НИКОЛАЙ НАЛБАНТОВ,
ДИРЕКТОР, ДИРЕКЦИЯ "ЕНЕРГИЙНИ СТРАТЕГИИ И ПОЛИТИКИ ЗА УСТОЙЧИВО
ЕНЕРГИЙНО РАЗВИТИЕ"**

**Относно: обществено обсъждане на Проект на Закон за изменение и допълнение
(ЗИД) на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ)**

Уважаема Г-жо Минова,
Уважаеми Г-н Христов,
Уважаема Д-р инж. Карамфилова,
Уважаеми Г-н Налбантов,

Настоящото становище е изготвено от WWF България относно ЗИД на ЗЕВИ, предложен от Министерство на енергетиката, с цел транспониране на изискванията на Директива ЕС 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, както и в изпълнение на Реформа 6 „Стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ“ по Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България (ПВУ).

Отчитаме, че предложеният ЗИД следва тясно текстовете на Директива 2018/2021.
Считаме, че за успешно хармонизиране на Директивата и ускорен преход към енергия от ВИ, трябва да бъде гарантирана **ефективната декарбонизация и демократизация на**

производството и потребление на електроенергия, посредством стимулирането на **работещи енергийни общности** и производство на електроенергия за собствени нужди.

В същото време е необходимо да се **съхранят биоразнообразието и екосистемите**, и да се осигури достъп до инвестиции за **домакинства, засегнати от енергийна бедност**.

Във връзка с предложения ЗИД, правим следните мотивирани предложения по теми:

Тема: Земеползване за целите на развитие на ЗЕВИ

Предложение 1:

Референция: § 6. чл. 5, ал. 2, т. 1.

Предложение:

Да се добави в удебеления текст в текста на чл. 5, ал. 2, т. 1: ***“дава приоритет на изкуствени и застроени площи, нарушени терени, изоставени индустриални зони, рекултивирани минни площи, насипища и силно замърсени земи, както и на земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство”***

Мотиви:

Развитие на БЕИ е от изключителен приоритет, както за постигане на целите за борба с климатичните промени, така и за целите за постигане на енергийната независимост на страната. Същевременно, не по-малко важни са и целите за опазване на земеделските земи и осигуряване на продоволствената сигурност на страната, така и целите за опазване на биоразнообразието. Насочването на инвестициите в нарушени терени, изоставени индустриални зони, рекултивирани минни площи, насипища и силно замърсени земи ще намали до минимум конфликтите с тези две цели. За това за целите на планирането е важно да се изясни кои са тези територии и къде се намират.

В България има големи площи от силно замърсени земи, включително във въглищните региони, където системният и кумулативен проблем със замърсяване на почвите от минните и транспортни дейности не може да бъде напълно решен с настоящите планове за рекултивация на въгледобивните предприятия. Развитието

на ВЕИ върху тези замърсени територии, подпомогнато от Фонда за справедлив преход, НПВУ и други инструменти може да подпомогне допълнително икономическото възстановяване и развитие на тези региони.

Тема: Развитие на ВЕИ в съзвучие с опазване на биоразнообразието

Предложение 2:

Референция: § 6., чл. 5, ал. 2, т. 2

Предложение: Сегашният тест на § 6., чл. 5, ал. 2, т. 2 да се измени по следния начин: *“2. изключват защитени зони по „Натура 2000“, **защитените територии по Закона за защитените територии**, установените миграционни маршрути за птици, **територии, които са важни места за размножаване, отглеждане на малките, зимуване и миграция на видове, подлежащи на строга защита по Директива 2009/147/ЕО и Директива 92/43/ЕИО**, както и на мигриращи незастрашени видове птици, които се определят с помощта на карти на чувствителните области, с изключение на изкуствените и застроени площи, разположени в тези зони;”*

Мотиви: Първите предложени допълнения (в удебелен текст) доуточняват текста като го правят по-логичен и пълен. С предложението се включват не само природни паркове и резервати, но и останалите категории защитени територии по Закона за защитените територии (ЗЗТ): национални паркове, поддържани резервати, защитени местности и природни забележителности, в които, съгласно ЗЗТ, опазването на природата има предимство пред останалите дейности в тях.

Следващите допълнения (в удебелен текст) засягат видовете, подлежащи на строга защита, съгласно чл. 5 на Директива 2009/147/ЕО и чл. 12 на Директива 92/43/ЕИО и чл. 37 на Закона за биологичното разнообразие. Установените места за размножаване, отглеждане на малките и зимуване на споменатите видове се извършва независимо дали те попадат в територия от националната екологична мрежа или извън нея. Процесът по установяването им се осъществява в рамките на картирането по чл. 5, ал. 2, т. 3., като информацията се допълва в рамките на екологичната оценка по чл. 5, ал. 4.

Предложение 3:

Референция: § 6. чл. 5, ал. 2, т. 3.

Предложение:

Да се добави ново изречение в края на чл. 5, ал. 2, т. 3: “Картографирането да включва също и нарушени терени, изоставени индустриални зони, рекултивирани минни площи, насипища, земите с влошено качество и силно замърсени земи.”

Мотиви: Всички терени, в които следва да се насочи инсталирането на нови мощности от ВИ или в които следва да се избегне тяхното инсталиране следва да бъдат картирани. Добавените категории терени са такива, в които смятаме че трябва да се насочат инвестиционните проекти от БЕИ (виж Предложение 1 по-горе). Картографирането е описано и в Комуникацията на ЕК EU Solar Energy Strategy от май 2022 г.¹: “*Member States should undertake a mapping exercise to identify appropriate locations for renewable energy installations needed to collectively achieve the revised EU 2030 renewable energy target.*” Предложението цели да внесе яснота за различните типове територии, които да бъдат картирани.

Предложение 4:

Референция: § 6. чл. 5, ал. 5

Предложение: Предложената ал. 5 да отпадне

Мотиви: Въздействието на проекти извън защитените зони, биха могли да окажат въздействие върху предмета на опазване в защитени зони. Дори планът за предпочитаните зони да е подложен на оценка за съвместимост, важно е компетентния орган по ЗБР да може да се увери, че към конкретния времеви момент на изпълнение на конкретните БЕИ проекти няма промяна в състоянието на опазване, съответно трябва да изключи съмнение за значително негативно въздействие на оценяваните дейности върху предмета на опазване в зоните. В противен случай бихме имали нарушение на чл.6.3. на директива 92/43/ЕИО. Решение на Съда на ЕС по Дело C-182/10, в т. 5 от диспозитива казва, че:

“5) Член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна трябва да се тълкува в смисъл, че

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A221%3AFIN>

не допуска национален орган, дори законодателен, да разреши план или проект, без да е установил, че същият няма да има отрицателно влияние върху съответната територия.”

Тема: Ускоряване на сроковете за издаване на разрешителни за ВИ инсталации

Предложение 5:

Референция: § 29 чл. 22. ал. 7 и 8

“ (7) За енергийни обекти и съоръжения за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност до 150 kW, както и при реконструкция или модернизиране този срок е не по-дълъг от една година.

(8) Съответният срок по ал. 7 се удължава с периода на провеждане на процедури по Закона за опазване на околната среда и на процедури по съдебно и извънсъдебно решаване на спорове във връзка с подаденото искане.”

Предложение: Считаме, че за малки ВЕИ инсталации до 150 kW и по-специално фотоволтаични инсталации, изградени извън защитени зони, в случаи, в които не се оказва значимо въздействие върху околната среда, сроковете би следвало да са по-къси, за да се насърчат именно такива източници.

Мотиви: Изграждането на най-щадящите околната среда типове ВИ като покривни и малки фотоволтаици не следва да бъде спъвано от удължени процедури по ЗООС, тъй като същите могат да се извършат ефективно и в кратки срокове като се възприемат действия, които да укрепят капацитета на институционалните звена на МОСВ, а контролът се затегне върху типовете ВИ с по-високо въздействие като например микро и мини ВЕЦ.

Тема: Улесняване на общности за възобновяема енергия и достъп на домакинствата до ВЕИ за собствено потребление

Предложение 6:

Референция: § 25. Чл. 18 б. ал. 3 т. 1 “премахване на необоснованите регулаторни и административни пречки” и § 61 Допълнителни разпоредби, т. 59

Предложение: Необходимо е да се заложат конкретни мерки за премахване на необосновани регулаторни и административни пречки общностите за възобновяема енергия.

Мотиви: За общностите за производство на енергия от ВИ не са предоставени никакви конкретни облекчени процедури по административно-разрешителния режим за строеж, присъединяване и експлоатация на ВИ. Например отчитането и подаването на данни за търговско-данъчни цели може да бъде автоматизирано и дигитализирано.

Предложение 7:

Референция: § 25. чл.18 б. ал. 3 т. 6”

Предложение: Предлагаме да бъде добавен и термина “енергийно бедни” към чл.18 б., както следва: *“достъпност на всички потребители за участие в общности, включително домакинства с ниски доходи и енергийно бедни или уязвими клиенти*

Мотиви: До края на годината България трябва да приеме дефиниция за енергийна бедност, разработвана в рамките на Комисия за енергийна ефективност и енергийна бедност към Консултативния съвет по Европейската зелена сделка, която ще може да обхване по-широк сегмент от българските домакинства, които в най-голяма степен имат нужда от подкрепа за включване в общности за възобновяема енергия.

Предложение 8:

Предлагаме да се приоритизира и конкретизира въвеждането на правила за недискриминационно отношение към енергийно бедни и уязвими потребители, участващи в енергийна общности.

Референция: § 25. Чл. 18 б. ал. 3 т. 9

Предложение: Предлагаме да се приоритизира и конкретизира въвеждането на правила за недискриминационно отношение към енергийно бедни и уязвими потребители, участващи в енергийна общности чрез следната промяна в чл. 18 б. ал. 3 т. 9: *“въвеждане на правила за гарантиране на еднаквото и*

*недискриминационно третиране на потребителите, участващи в общността за възобновяема енергия, включително **енергийно бедните или** уязвими клиенти"*

Мотиви: За да има широко разпространение на енергийните общности сред енергийно-бедните потребители осигуряването на достъпност и недискриминирането на тези потребители трябва да е приоритет. Отвъд предотвратяването на дискриминация към енергийно-бедните потребители, препоръчваме да се потърсят и допълнителни стимули и схеми за тяхното включване в енергийни общности, без да бъдат дискриминирани други потребители.

Тема: **Мини ВЕЦ**

Предложение 9:

Референция: чл. 18 на действащия закон

Предложение: Към ЗИД на ЗЕВИ да се направи промяна в чл. 18 като се добави нова алинея 8: "(8). Не се насърчава развитието на мини ВЕЦ, с изключение на съществуващи изкуствени канали, деривации и водопреносни тръби и други съществуващи съоръжения, както и на микро-ВЕЦ за захранване на хижи и индивидуални сгради, без да отнемат значителни водни количества и когато няма забрана за тяхното изграждане."

Мотиви: Приносът към енергийната система на мини ВЕЦ е нищожен, а природният потенциал в страната е почти изчерпан. От друга страна, отрицателното въздействие върху биоразнообразието и засегнатите реки е много голямо. Наред с това, изграждането на нови мини ВЕЦ противоречи на целите за възстановяване на свободно течащи реки, заложи в Стратегията за биоразнообразие на ЕС 2030.

Тема: **Финансова подкрепа за потребление на биогорива, течни горива от биомаса и газообразни и твърди горива от биомаса**

Предложение 10:

Референция: § 43, чл. 36, ал. 3

Предложение: В чл. 36, ал. 3 трябва да се диференцира финансовата подкрепа за различните типове биогорива, като се даде приоритет на биогорива от ново поколение и биогаз за транспорта от суровини тип А, съгл. Допълнителните разпоредби &1, т. 31 и изключване на финансовата подкрепа за биогорива, произведени от хранителни и фуражни култури.

Или да се добави към съществуващия текст “с приоритет биогоривата от ново поколение и биогаз за транспорта от суровини тип А, съгласно Допълнителните разпоредби &1, т.31”

Мотиви: Така записан текстът има декларативен характер и съществена неопределеност, липсва конкретика. И в сега действащия закон съществува подобен текст в чл.36, ал. 1, т. 9 и ал. 2 и ал. 3, но такава подкрепа на практика няма. Следва да отбележим, че цените на биогоривата (биоетанол и биодизел) са по-високи от цените на конвенционалните горива – дизел и бензин, което не стимулира доставчиците на горива за транспорта да смесват с биодобавка с ниски нива на емисии на ПГ. Те смесват с биогориво, което има придружаващ сертификат за съответствие с критериите за устойчивост, включително и т.н. ILUC (отчитане на непреки промени в земеползването) без да се интересуват колко са спестените емисии на ПГ.

Финансовата подкрепа за биогоривата от “ново поколение” ще рефлектира пряко върху изпълнението на целите по чл. 12, ал. 3 за дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, тъй като те се отчитат като двойно енергийно съдържание. В допълнение, биогоривата, произведени от зърнени и житни култури, захарни и маслодайни култури са с висок риск от емисии, свързани с непреки промени в земеползването, поради което изключването им от финансова подкрепа е напълно обосновано.

Тема: **Контрол. Принудителни административни мерки и**
административнонаказателни разпоредби

Предложение 11:

Референция: чл. 67, ал. 4

Предложение: Да се прецизира размера на глобата по ал. 4, която следва да има възпиращ характер.

Мотиви: В чл. 67 се определя размера на глобите, на които подлежат лицата, които пускат на пазара течни горива от нефтен произход, като прави впечатление значително по-ниския размер на глобата на лица, в нарушение на чл. 50, ал. 4, които купуват горива за бензинови и дизелови двигатели от Държавно предприятие "Държавна петролна компания" и задължението им за смесване с биоетанол и биодизел в съответното процентно съдържание и срокове.

Надяваме се, че нашите коментари ще бъдат полезни за развиването и подобряването на ЗИД на ЗЕВИ. WWF България ще се включим с допълнителни коментари и предложения и при следващи етапи на обществено обсъждане на законопроекта и стратегически документи, свързани с ускореното изпълнение на екологично устойчив и социално-справедлив енергиен преход.

Лице за контакт: Апостол Дянков, ръководител на програма „Климат и енергия“, WWF България, adyankov@wwf.bg, тел. 0886 745 777

С уважение:

Веселина Кавръкова

Изпълнителен директор

WWF България

